

STATVS MED IOLANENSIS.

cere; qualia sunt, multæ pecuniariæ, & bona condemnatorum, quæ fisco cedunt. Porro maximos Rex sumptus hic facit; nam ut plurimum etiam pacis tempore tria millia peditum Hispanorum hic alit, mille velites, & sexcentos equites cataphractos. Multis autem annis jam impacata hic fuerunt omnia, nunc propter controversias cum Sabaudis, nunc propter bellum in Rhætia; nuper propter Sabaudi & Gallorum expeditiones in Genuates; quibus haud dubio & incolarum opes exhaustæ, agri variis locis vastati; & Rex ingentes belli sumptus sustinuit. Hodieque adhuc tota hæc regio undique bello inter Gallos Hispanosque vastatur.

Statu Politicus.
Gubernator.

Toti Provinciæ præest Gubernator, (qui & Vicarius generalis Regis appellatur) penes quem est arbitrium omnium rerum politicarum; (civiles & quæ iustitiam tangunt à Senatu peraguntur) & electio Magistratuum omnium biennialium, puta Potestatum, Vicariorum, Iudicum, Commissariorum, Referendariorum, & Advocatorum fisci, &c. Est ipsi consilium secretum, constans è Generali copiarum militarium, Castellano Mediolanensi, Cancellario, Præsidente Senatus, Præsidente Magistratuum oppidanorum, Thesaurario generali, cui interdum alii pauci ob præclara merita speciali Regis gratia adiunguntur. Senatus Mediolanensis constat Præsidente, & XII Senatoribus, (quorum tres solent esse Hispani) ut plurimum lecti è præcipuis civitatibus hujus Status: è quibus veteri consuetudine legi solet Regens, qui in Hispania Regi assistit, & locum habet ibidem in consilio Italiæ. ab hujus Senatus judiciis nulla datur appellatio. Omnes civitates, municipia & castella suas habent communitates, quæ reguntur ut plurimum à XII Decurionibus; qui sorte eliguntur è capsâ consiliariorum, qui fere sunt 12: hi decuriones curant respublicas cujusque loci. Mediolanum autem nullam aliam habet supra reliqua oppida prærogativam quam quod

Galli quid sibi vendicant in Ducatum Mediolanensem.

tribunalia generalia ibi resideant. Ut autem jus quod Galliarum Reges sibi vendicant in Ducatum Mediolanensem melius intelligatur; narrentur Valentinam hac conditione à patre Ludovico Duci Turonensi, aut ut Galli dicunt Aurelianensi, elocatam, ut si fratres illius Ioannem & Philippum sine legitimis liberis decedere contingeret, Ducatus Mediolanensis ad Valentinam & illius hæredes & legitimos successores descenderet; quare & Carolus Aurelianensis Valentinæ filius, patruo suo mortuo, Ducatum armata manu est ingressus; & Ludovicus duodecimus Galliarum Rex Mediolanum vi obtinuit, & Ludovicum Sfortiam captivum abduxit. Res tota paulo prolixius refertur à Cominæo lib. 1 de bello Neapolitano. Sed Hispanus, Veneti & Papa contra Gallum foederati, Helvetiorum copiis freti, Gallos Mediolani possessione, quod jam 13 annos tenuerant, (verba sunt Thuani lib. 1 Histor.) expellunt & Maximilianum Sfortiam Ludovici F. Mediolani

Dominum constituunt, tradente civitatis claves Sedunensi Episcopo. Ipse Ludovicus ab infesto Pontifice proscriptus cum redintegrato exercitu rursus Mediolanum Duce Ludovico Tremellio repeteret, ab Helvetiis sanguinaria ad Novaram commissa pugna victus & tota fere Italia exclusus est. Nihilominus Franciscus primus illius successor statim post regni successionem aditam, titulum quidem ducis Mediolanensis sumpsit; quippe qui Claudiam Ludovici filiam in uxorem haberet; tamen consilio dissimulato sic res suas ordinabat, quasi minime de recuperando Insuorum imperio cogitaret: attamen copiis per Cottias & maritimas Alpes traductis, post cruentum cum Helvetiis prælium Mediolanum cepit, & arcem in quam Maximilianus Sfortia confugerat deditione accepit. Carolus autem V Imperator Mediolanum rursus expugnavit, & Franciscus Sfortiæ Maximiliani fratri attribuit.

Quid autem juris Imperator in Ducatum Mediolanensem sibi competere prætendat, è Guicciardino operæ pretium est audire, è quo simul & juris Gallici munimina melius cognoscuntur. Imperiales (inquit) contendebant antiqua jura Ducum Aurelianensium nullius esse momenti: nam quæ de successione Valentinæ convenissent, nequaquam autoritate imperiali tum fuisse confirmata, hodie autem Ducatum immediate ad Imperium pertinere, quia investitura in Ludovicum Sfortiam & filios illius collata à Maximiliano Caroli avo fuerat revocata, cum tot tamque amplis clausulis, ut merito & jure valida fuerit, præsertim in præjudicium filiorum qui numquam possederant, & tantum jus expectativum habebant & non reale. Quodque propterea investitura in Regem Ludovicum & filiam illius Claudiam facta valida fuerit, verum hac conditione, ut Claudia Carolo nuberet, sin vero conjugium absque Caroli culpa non sequeretur, investitura nulla esset, & directe ad Carolum perveniret; qui & in tali casu coram parente suo Philippo fuerit investitus. Ex eo porro sequi, secundam investituram, in eundem Ludovicum, & Claudiam, illiusque maritum Franciscum, tum Comitem Angolemsensem, collatam, nullam esse, quippe in præjudicium Caroli adhuc minoris & sub tutela Maximiliani avi sui constituti, factam: ita ut Rex Franciscus eo se tueri non posset. Multo minus allegare posse, Ducatum novo jure sibi esse acquisitum; nam tantum abesse, ut investituram ab Imperatore obtinuerit, ut ne umquam quidem petierit; & manifestum esse, cessionem à Maximiliano factam, illi favere minime posse; quia feudum sine consensu superioris domini alienatum statim ad superiorem revertitur; ideoque Maximilianus Sfortia, licet admissus fuisset ab Imperatore, & Dux mortuus fuerit, cum numquam investituram acceperit, non potuisse in alium transferre jus, quod numquam ipse habuisset.

Quid Imperator.